

JH ENG- STR- ÖM

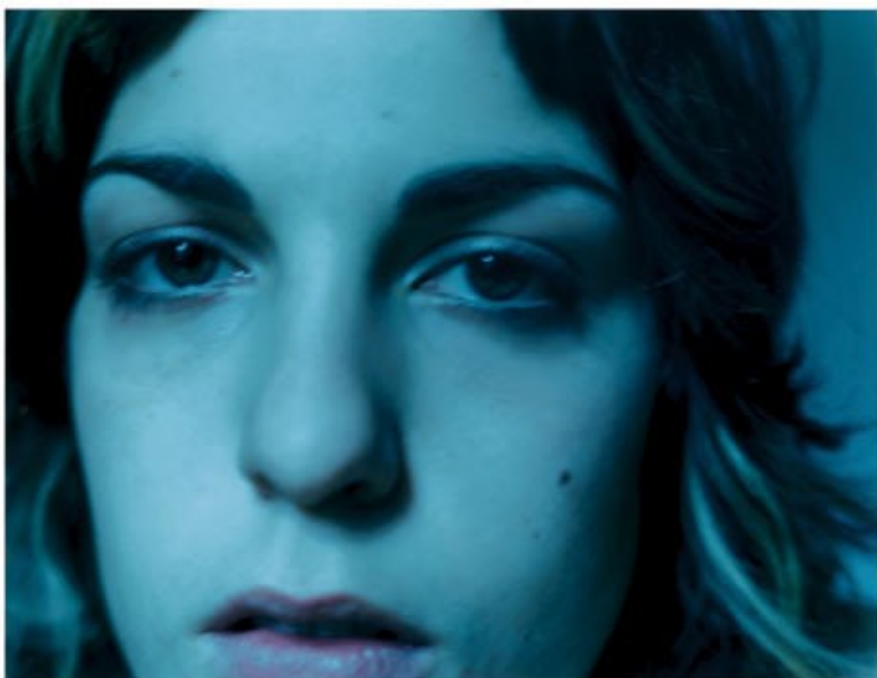
«Χρειαζόμαστε ο ένας τον άλλον»

ΧΩΡΙΣ ΝΑ ΔΙΣΤΑΖΕΙ Ν' ΑΛΛΑΞΕΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ, Ο ΣΟΥΗΔΟΣ JH ENGSTRÖM ΒΑΖΕΙ ΣΤΟ ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ ΤΟΥ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΦΑΚΟΥ ΤΟΥ ΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΟ ΚΑΙ ΤΗ ΜΟΝΑΞΙΑ ΤΟΥ, ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΤΟΥ ΝΑ ΞΕΦΥΓΕΙ ΑΠ' ΑΥΤΗ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΤΟΥ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΛΛΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟΝ ΑΛΛΟ. ΘΑ ΤΟΝ ΔΟΥΜΕ ΚΑΙ ΘΑ ΤΟΝ ΑΚΟΥΣΟΥΜΕ ΣΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΠΕΝΑΚΗ ΣΥΝΤΟΜΑ ΝΑ ΜΙΛΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ, ΜΙΑ ΥΠΟΘΕΣΗ ΠΟΥ ΑΦΟΡΑ ΤΟΣΟ ΤΟ ΜΥΑΛΟ ΟΣΟ ΚΑΙ ΤΟ ΕΝΣΤΙΚΤΟ.

ΚΕΙΜΕΝΟ | ΜΕΛΙΝΑ ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ (melina@enet.gr)
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ | JH ENGSTRÖM (www.jhengstrom.com)

Ο JH Engström ψάχνει την ουσία του ανθρώπινου βιώματος. Φωτογράφιζε επί τρία χρόνια γυναίκες σε ένα άσυλο αστέγων, μια δουλειά που ξεκίνησε «λόγω του απίστευτου θυμού που μου προκαλούσε η κατάσταση καθαυτή, πως δηλαδή υπάρχουν ακόμα άστεγοι άνθρωποι. Ακούγεται ίσως αφελές, αλλά την ίδια στιγμή δεν ξέρω αν υπάρχει πιο "καθαρό" κίνητρο απ' αυτό».

Διάσημη και πολυταξιιδεμένη είναι η φωτογραφία του ίδιου τού JH Engström να κοιτά τον εαυτό του στον καθρέφτη φορώντας την ψεύτικη μύτη ενός κλόουν.

Στο έργο ενός από τους σημαντικότερους εκπροσώπους της διεθνούς φωτογραφικής σκηνης εναλλάσσεται η φύση με το αστικό τοπίο, άνθρωποι που ακροβατούν στο περιθώριο και άνθρωποι «της διπλανής πόρτας», μοναξιά και συναντήσεις, ανατροπές, κι όλες εκείνες οι μικρές λεπτομέρειες που συνθέτουν το ανθρώπινο βίωμα. Έτσι, κατάφυτες σκανδιναβικές εκτάσεις «συνομιλούν» με ένα μελαγχολικό ρόδι, άνθρωποι γυμνοί ποζάρουν ολόφωτοι μπροστά στο φακό του, δυο πλαστικές καρτέκλες και δυο πιάτα πάνω στο τραπέζι κάπου στον κήπο αναμένουν μια συνάντηση, έφηβοι διασκεδάζουν δίπλα σε ηλικιωμένα ζευγάρια με τα πρόσωπά τους να ακουμπούν σάρκα με σάρκα σ' ένα μπλουζ συναισθημάτων.

Δοκιμάζοντας διαφορετικές κάθε φορά τεχνικές και αισθητικές προσεγγίσεις, ο JH Engström μιλά με τις εικόνες του για την εγγύτητα, την πορεία που ακολουθούμε από το μηδέν ώσπου να συναντήσουμε τον εαυτό μας και τον Άλλο. «Πάντα ψάχνω την παρουσία. Κάθε φορά που προσπαθώ, οι αμφιβολίες μου αποκαλύπτονται» έχει δηλώσει ο ίδιος. Ακολουθώντας με τη φωτογραφική του μηχανή το δρόμο που χαράσσουν αυτές οι αμφιβολίες, ο JH Engström διαμορφώνει ένα έργο βαθιά προσωπικό και απέραντα τρυφερό που έχει αποσπάσει πολυάριθμα βραβεία. Περίπου έναν μήνα πριν από το Masterclass του με τίτλο «Haunts» στο Μουσείο Μπενάκη και την ανοιχτή στο κοινό ομιλία του, προσκεκλημένος της φωτογραφικής ομάδας Art-If-Act, ο φωτογράφος μιλά αποκλειστικά στο «ΕΨΙΛΟΝ».

Το πρώτο σας πρότζεκτ, το «Shelten», αφορούσε τη ζωή των άστεγων στο άσυλο. Και μάλιστα γυναικών. Το εντυπωσιακό είναι ότι απεικονίσατε αυτές τις γυναίκες δυναμικές, αισθαντικές, ακόμη και ερωτικές. Ήταν θέση σας να προσεγγίσετε έτσι το θέμα; «Μου πήρε πολύ χρόνο να καταλάβω τι ακριβώς έκανα – φωτογράφιζα τις γυναίκες στο άσυλο σχεδόν επί 3 χρόνια. Η δουλειά αυτή αφορούσε την ουσία του ανθρώπινου βιώματος (human condition). Εκεί βρισκόμασταν κατά κάποιο τρόπο στο σημείο μηδέν. Ξεκίνησα να ασχολούμαι καταρχήν

JH
ENG-
STR-
ÖM

• Ποιος είναι

• **Ο JH Engström γεννήθηκε το 1969** στο Carlstad της Σουηδίας και πέρασε την παιδική του ηλικία μεταξύ Σουηδίας και Γαλλίας. Εργάστηκε ως βοηθός του φωτογράφου μόδας Mario Testino, ο οποίος τον μύπησε στη χρήση των μεικτών φωτογραφικών τεχνικών που χαρακτηρίζουν το έργο του μέχρι σήμερα.

• **Το 1993 επέστρεψε στη Στοκκόλμη** ως βοηθός του γνωστού σουηδικού φωτογράφου Anders Petersen, αναπτύσσοντας μαζί του μία μακρόχρονη προσωπική και επαγγελματική σχέση, η οποία οδήγησε στην έκδοση του κοινού τους βιβλίου «From Back Home» το 2009.

• **Το 1997 αποφοίτησε από το Τμήμα Φωτογραφίας και Κινηματογράφου** του Πανεπιστημίου του Gothenburg. Την ίδια χρονιά κυκλοφόρησε το πρώτο του βιβλίο με τίτλο «Shelter».

• **Το 1998 μετακόμισε στο Μπρούκλιν της Νέας Υόρκης** και ξεκίνησε να δουλεύει το βιβλίο «Trying to Dance», το οποίο ολοκλήρωσε το 2001 στη μητρική του πόλη Värmland. Το βιβλίο αυτό αποτέλεσε την αρχή μιας τριλογίας, που συμπληρώθηκε με το «Haunts» το 2006 και το «Wells» το 2010. Τα τρία αυτά βιβλία έχουν αυτοβιογραφικό χαρακτήρα και παρουσιάζουν με τρόπο διακριτικό στοιχεία της ιδιωτικής ζωής του Engström.

• **Έχει λάβει πολυάριθμα βραβεία και διακρίσεις**, μεταξύ των οποίων το Author Book Award για το βιβλίο του «From Back Home» στο διεθνές φωτογραφικό φεστιβάλ «Les Rencontres d'Arles Photographie» το 2009 και το Swedish Photo Book Prize για το «Shelter» το 1998.

λόγω του απίστευτου θυμού που μου προκαλούσε τόσο η κατάσταση καθαυτή, πώς δηλαδή υπάρχουν ακόμη άστεγοι άνθρωποι, και πώς τους αντιμετωπίζουμε οι υπόλοιποι. Αυτό φαίνεται βέβαια εντελώς αφελές, την ίδια στιγμή που δεν ξέρω αν υπάρχει και πιο "καθαρό" κίνητρο για να ασχοληθεί κανείς με κάτι. Επειτα όλο αυτό πυροδοτούσε την περιέργειά μου γι' αυτήν την "απογυμνωμένη" κατάσταση του ανθρώπου – μια πλευρά, δηλαδή, βαθιά υπαρκτή».

Στο βραβευμένο σας βιβλίο «From Back Home» συνεργαστήκατε με τον μέντορά σας Anders Petersen κάνοντας και οι δύο εικόνες από τη γενετήριά σας. Επιστρέψατε, λοιπόν, στο Varmald έχοντας ζήσει στο μεταξύ στη Νέα Υόρκη και το Παρίσι. Πώς ήταν αυτή η αίσθηση, να επιστρέψετε σπίτι; «Στην ουσία δεν ξέρεις ποτέ ποιο είναι το "σπίτι". Τελικά νομίζω ότι είναι εκεί που νιώθεις λιγότερο ανήσυχος. Αυτό το πρότζεκτ ξεκίνησε από την ανάγκη μου να αναζητήσω τις ρίζες μου. Γι' αυτό το έκανα. Αισθανόμουν

συνδεδεμένος περισσότερο με το τοπίο, τη φύση. Δεν είναι τυχαίο μάλλον ότι πλέον μιράζω τη ζωή μου ανάμεσα στο Varmald και το Παρίσι».

Σε μια φωτογραφία σας από μια άλλη δουλειά, το «Haunts», βλέπουμε ανθρώπους με μάσκες να κάθονται γύρω από ένα τραπέζι. Εκτός από την όποια ταύτιση σε προσωπικό επίπεδο, σκεφτόμουν ότι θα μπορούσε να είναι και μια μεταφορά και για τις σκανδιναβικές χώρες. Εκεί όπου όλα φαίνονται τέλεια, αλλά μετά κάτι εκρηγνυται και συμβαίνει ένα γεγονός σαν αυτό στο Οσλο. «Δεν είχε αυτή τη διάσταση η εικόνα, αλλά είναι μια ενδιαφέρουσα σύνδεση. Ασφαλώς υπάρχουν υπόγειες εντάσεις και ταμπού που καλύπτονται από την έντονη ανάγκη μας να φοράμε ένα καλό προσωπίο. Έχει να κάνει με την ελευθερία και την ανάγκη ενός consensus. Τελικά το ερώτημα είναι αν θα αποφασίζει το κράτος ή το άτομο. Στις σκανδιναβικές χώρες τείνουμε ως κουλτούρα στο πρώτο, κάτι που μέχρι ένα σημείο προστατεύει

JH
ENG_
STR_
ÖM

• Αποσπάσματα από τις δουλειές και τη διαδρομή του JH Engström θα βρείτε στο site του: www.jhengstrom.com
• Το Masterclass «Haunts» θα πραγματοποιηθεί από τις 30/10-3/11 στο Μουσείο Μπενάκη, κτήριο οδού Πειραιώς. Περισσότερες πληροφορίες θα βρείτε στο www.art-if-act.com. Στις 4/11 θα πραγματοποιήσει ανοιχτή ομιλία στο κοινό, με ταυτόχρονη μετάφραση, στο Μουσείο Μπενάκη.

το άτομο. Εγώ δεν πιστεύω τόσο σ' αυτό, γιατί παραμένει καταπιεσμένη η προσωπική θέση. Ας πάρουμε για παράδειγμα το Παρίσι, μια πόλη χαοτική. Κάποιες φορές γίνεται ακόμη και άσχημη, όταν βλέπεις μπροστά σου ότι κάποιος εκμεταλλεύεται ευθέως κάποιον άλλον. Εκεί όμως υπάρχει η ελευθερία της επιλογής».

Η νέα σας δουλειά, ωστόσο, αφορά το Παρίσι. Τι βρίσκετε ενδιαφέρον στη πόλη;
«Ότι είναι ένα σκηνικό ελεύθερο στην έκφραση συναισθημάτων και καταστάσεων ιδιωτικών σε δημόσιο χώρο. Μπορείς να δεις ένα ζευγάρι να αγκαλιάζεται τρυφερά και αμέσως μετά κάποιον να ρίχνει γροθιά σε έναν άλλο. Εξάλλου είναι ένας τόπος με πολύ έντονο ερωτισμό, έχει κάτι αρχέγονο, πρωτόλειο, που ηλεκτρίζει τους δρόμους της».

Τελικά η φωτογραφία αφορά περισσότερο αυτό το ένστικτο ή τη σκέψη;
«Αφορά και τα δύο. Ίσως αυτό να είναι το "πρόβλημα". Είναι πολύ εγκεφαλική και αρχέγονη υπόθεση ταυτόχρονα».

Συνήθως πώς δουλεύετε και ποιο θεωρείτε το σημαντικότερο στάδιο;
«Στην αρχή προκύπτουν κάποιες σκέψεις ή συναντώ ορισμένους ανθρώπους για τους οποίους κάτι θα αισθανθώ. Είναι αυτοί που παραμένουν στη σκέψη μου για κάποιο λόγο. Κάποιες φορές πρέπει να εμπιστευτείς αυτήν την αίσθηση. Αυτό έχει σημασία, να δούμε στο μέλλον περισσότερη φωτογραφία χωρίς "χάρτες". Τώρα το σημαντικότερο στάδιο για μένα είναι ακριβώς μόλις σταματήσω να φωτογραφίζω. Είναι η στιγμή που θα ξέρω αν τελικά ένιωσα πως κάτι μέσα μου επικοινωνήσε με τον άλλον».

Εχετε δηλώσει πως η μοναξιά είναι λέξη-κλειδί για τη δουλειά σας. Βλέποντας το σύνολο της δουλειάς σας, τολμώ να πω ότι και η πίστη είναι επίσης άλλη μία. Από τον τρόπο που απεικονίζετε τους ανθρώπους φαίνεται να δηλώνετε βαθιά πίστη σ' αυτούς.
«Ο άνθρωπος είναι το μόνο στο οποίο μπορείς να πιστέψεις. Το ξέρω ότι είχα μιλήσει για τη μοναξιά, αλλά το εννοούσα κάπως ευρύτερα. Η μοναξιά είναι η αφετηρία όλων μας. Κι αυτό είναι OK. Αλλά αυτό που είναι πραγματικά όμορφο στους ανθρώπους είναι ότι κάνουν τα πάντα στη ζωή τους για να ξεφύγουν από αυτή την αφετηρία. Που σημαίνει ότι χρειαζόμαστε ο ένας τον άλλον». ■

